



De vooruitzichten voor Birmese christenen in vluchtelingenkampen zijn somber. Toch zijn ze hoopvol gestemd. „Het Birmese leger kan óns doden, maar onze hoop niet.“

# Zonder status, maar met hoop

tekst en beeld Wilfred Hermans

In het vluchtelingenkamp Mae La langs de Thais-Birmese grens verblijven veel christenen. Hun situatie lijkt kansloos. Geloof in God en hoop op een eigen staat houden hen op de been.

**D**e tien vluchtelingenkampen langs de Thais-Birmese grens met in totaal 137.000 vluchtelingen raken steeds voller. Het aantal vluchtelingen zal naar verwachting zelfs groeien naarmate de beloofde Birmese verkiezingen van deze herfst dichterbij komen. Ondertussen verblijven in het grootste vluchtelingenkamp Mae La (40.000 vluchtelingen) veel christelijke Karen – mensen van een bergvolk dat in onder andere Thailand, Birma en Laos woont. Ondanks het totale gebrek aan toekomstperspectief blijven ze hopen: op God, en op een eigen land. „Het Birmese leger kan óns doden, maar onze hoop niet.“

Wie in Nederland een toevallige voorbijganger iets te lang aankijkt, kan zomaar een boze blik terugkrijgen. Kijk je een Karenvluchteling in Mae La in het gezicht, dan is een vriende-

lijk knikje of een stralende lach je loon. Fleurig geklede meisjes, zingende of gitaar spelende kinderen, voetballende jongens – en dat alles in een groen heuvellandschap, 50 kilometer ten noorden van de Thaise grensplaats Mae Sot. Niets verraadt op het eerste gezicht iets van het miserabele leven dat de vluchtelingen leiden.

Als de van nature verlegen Karen uiteindelijk hun verhaal durven te doen, komt de harde realiteit boven tafel. Leven als dieren in een dierentuin, zo voelt het in zo'n kamp; sommigen leven in Mae La sinds het eerste uur, nu twintig jaar geleden.

## Getraumatiseerd

Thaise officieren bepalen wie erin en eruit mag. Met het Birmese leger aan de andere kant van de grensheuvel is veiligheid nooit gegarandeerd en de toekomst is ronduit somber. Niettemin ontbreekt het de Karen niet aan ambities en talent; velen willen zending of leraar worden, en overall ontmoet je goede muzikanten, zangers en tekenaars. Maar de realiteit is dat er alleen middelbaar onderwijs is in Mae La, dat er alleen baantjes bij Thaise boeren voor een schamel loontje beschikbaar zijn (of illegale fabrieksbanen, met gevaar van arrestatie) en dat je met een vluchtelingenstatus noch een Birmees, noch een Thais burger

kunt worden. Aan overplaatsing naar een ander land zitten ook ontelbaar veel haken en ogen. Terugkeer naar Birma is vanwege het aanhoudende geweld te gevaarlijk.

Vrijwel iedere Karen die naar het relatief veilige Mae La is gevlucht, is min of meer getraumatiseerd. Platgebrande dorpen, extreem geweld, executies, plunderingen, verkrachtingen, dwangarbeid, berovingen, verscheurde families en een vlucht door de jungle richting Thailand – iedereen kan erover meepraten. Wie in Birma blijft, wacht een zwaar leven. De 26-jarige Saw Ther Htoo uit Mae La vertelt: „Soldaten van Birma mogen elke Karen die ze buiten hun eigen gebied tegenkomen, doodschieten. Elk Karendorp dat ze tegenkomen, wordt platgebrand; de dieren worden gedood. Ze geven niets om ons. We kunnen het aantal vermoorde Karen niet tellen.“

## Bamboe

Ook Saw Sayklernoo (25) ontvluchtte zijn dorp, in 2008. Het was er gevaarlijk. Twee à drie keer per jaar werd het aangevallen door het Birmese leger. „Ons dorp bestaat uit hutten van bamboe, niet van hout. Dat is goedkoper om te herbouwen als de Birmezen het weer in de brand steken.“

De kleine Karendorpen met enkele boerderijen zijn volledig zelfvoorzienend. Meestal is er

geen elektriciteit en geen contact met de buitenwereld.

In Birma is deugdelijk onderwijs slechts voor enkele Karen beschikbaar. Birmees is de voertaal en Karenscholen worden niet toegestaan, waardoor de Karen hun eigen onderwijs moeten betalen. In de bergen is er maar één school voor vijftien dorpen. Als men tijdelijk moet vluchten, gaat het studeren door: met het houtskool van een verbrande boom en een Bijbelkaft komen ze een heel eind. De Karen vormen 16 procent van de in totaal 50 miljoen inwoners van Birma. Een deel van hen is boeddhistisch, een deel animistisch, maar een groot deel is christelijk – te midden van een boeddhistische samenleving. De junta onderdrukt christenen (maar ook moslims en hindoes) stelselmatig,

omdat het christendom door de kolonistator Engeland in de negentiende eeuw Birma werd binnengebracht. Logischerwijs kwamen christenen – onder wie veel Karen – na Birma's onafhankelijkheid in 1948 in de hoek terecht waar de meeste

inzet voor de Karen is: meer zelfbeschikking, gelijke rechten en een vredig leven in hun eigen staat. „Kawthoolei“ (Bloemenland, of: land zonder kwaad). Een ongelijke strijd ook; het Birmese leger is aanmerkelijk groter, en het Ka-

renleger is onderling verdeeld omdat boeddhisten en christenen hun eigen weg gaan of elkaar aanvallen. Vanwege onder andere goede handelsrelaties tussen Birma en Thailand hoeven de Birmese vluchtelingen niet te rekenen op Thaise steun. Wel bepaalt de Thaise regering wat wel en niet is toegestaan in de kampen. Diverse hulporganisaties onder de vlag van de Verenigde Naties staan garant voor voedsel, onderwijs en medische hulp – zij het mondjesmaat; nu en dan bezoeken medische teams uit het buitenland de kampen om operaties te verrichten.

## Olie en suiker

Maandelijks krijgt een Birmese vluchteling 15 kilo rijst, 1 kilo gele bonen, 750 gram vispasta, 330 gram zout, 1 liter bakolie en 250 gram suiker. De gelukigen hebben een lapje grond om zelf de nodige groenten te verbouwen, of ze kopen nu en dan een kip of varken.

Ondanks de beloofde verkiezingen deze herfst lijkt het Bir-

mese regime zijn koers niet te wijzigen. Oppositieleider Aung San Suu Kyi, die in 1990 met haar partij de Nationale Liga voor Democratie nog met grote meerderheid de verkiezingen won, mag niet meedoen omdat in de nieuwe grondwet van het Birmese regime staat dat Birmezen met te nauwe banden met buitenlanders zich niet kandidaat mogen stellen.

Hoe kansloos de situatie voor de christelijke Karen ook lijkt, hun geloof in God en een eigen staat houdt hen wonderwel op de been. „Jezus zegt dat we met allerlei moeilijkheden te maken zullen krijgen als we Hem volgen“, zegt student Hsa Bwea Say (22). „We zien onze situatie als een test om steeds dichterbij Jezus te gaan leven. Maar we hoeven ons geen zorgen te maken, want Hij heeft alles al overwonnen.“ Wijzend op de onafhankelijk van Israël in 1948: „Door Gods genade kreeg Israël een eigen land, een leven in vrijheid. We vertrouwen dus op God.“

Zijn vriend Saw Eh Pho (23) valt hem bij. „De Bijbel zegt: „Wees niet bang voor degenen die je lichaam kunnen doden; wees bang voor hen die je ziel kunnen doden.“ Wij lijden, maar het Birmese leger kan onze hoop niet doden, want onze hoop ligt in God.“

>>>refdag.nl/birma

## Birmese vluchtelingen leiden een miserabel leven

klappen vielen. Sinds die tijd zijn ze (net als andere Birmese minderheden) in gevecht met het keiharde regime – een ‘vergeten’ strijd die niettemin de langste burgeroorlog uit de wereldgeschiedenis mag heten.

renleger is onderling verdeeld omdat boeddhisten en christenen hun eigen weg gaan of elkaar aanvallen. Vanwege onder andere goede handelsrelaties tussen Birma en Thailand hoeven de Birmese

## Dromen van werk als leraar of zending

Aan de rand van Mae La staat de Bijbelschool Kawthoolei Karen Baptist Bible School and College. Directeur Saw Simon heeft niet minder dan 56 kinderen geadopteerd. De hele groep woont gezellig in en om het huis van Simon zelf.

Om zes uur 's morgens beginnen de studenten de dag hun liederen: luidkeels, zuiver en meerstemmig. Overigens gaat dit zingen de hele dag door; zelfs in bed wordt er nog geïmproviseerd. Het onderwijsprogramma beslaat vier studiejaar. Leerlingen volgen vakken als gespreksvoering, Engels, muziek, schrijfvaardigheid, filosofie en Grieks, maar krijgen ook stevige theologische kost. Zo verdiepen ze zich in het Oude en het Nieuwe Testament, kerkgeschiedenis, ethiek en pastoraat en krijgen ze preekles.

Studenten willen over het algemeen –als ze de kans krijgen– doorleren of leraar of zending worden. Student Saw Sayklernoo (25) zou graag in het buitenland verder studeren, maar vanwege het gebrek aan geld en reispapieren twijfelt hij of dat gaat gebeuren. Saw Eh Poh hoorde op de Bijbelschool altijd dat de Bijbel het enige medicijn is. Toen hij twee jaar geleden met malaria in de jungle doodziek op bed lag, was dat de zin die steeds door zijn hoofd schoot. „Soms klaag ik nog bij God: waarom zit ik in een vluchtelingenkamp? Maar de Bijbel is dan echt mijn gids. Ik lees dan bijvoorbeeld Psalm 27: „De Heere is mijn licht, mijn behoud, wie zou ik vrezen? Bij de Heere is mijn leven veilig, voor wie zou ik bang zijn?“

## achterstevoren Graaien en genieten, hoe dan ook

tekst Jan van Klínken



Je vrouw wordt invalide maar de verzekeraar doet moeilijk en weigert over de brug te komen. Je dient een claim in bij de rechtbank, je eis wordt ingewilligd en je wacht tot er wordt uitbetaald. Maar dat gebeurt niet.

Je meldt je op het kantoor van de verzekeringsmaatschappij, OHRA, met de vraag wat het probleem is en je krijgt van de bedrijfsjurist te horen dat de tegenpartij in hoger beroep gaat. Hij weet op voorhand al wat de uitslag is. En inderdaad, de verzekeraar wordt door het hof in het gelijk gesteld.

Je legt je niet neer bij de uitslag. Je doet wat speurwerk en stelt vast dat de meervoudige kamer van het hof wel heel curieus is samengesteld. De vicepresident blijkt lid te zijn van de arbitragecommissie van OHRA; een andere raadsheer is een oud-collega van de OHRA-huisadvocaat en de advocaat die voor OHRA optrad, is plaatsvervangend raadsheer bij het hof. Die stond dus voor de eigen collega's te pleiten.

Het overkwam ene Henk Rem ruim vijftien jaar geleden en hij was zo geschokt dat hij samen met anderen besloot te onderzoeken of er meer van dit soort dwarsverbanden te vinden waren. Wat het geval was. Het leidde tot het rapport Integriteit Rechterlijke Macht (IRM). Er viel in te lezen dat rechters allerlei bijbaantjes hadden en dat daarop niet werd gelet bij het toewijzen van zaken. Zo kon het gebeuren dat magistraten, die onafhankelijk heetten te zijn, vlees van het eigen huis zaten te keuren.

Schrijnend was het voorbeeld van een ex-Kamerlid die commissaris was bij een grote onderneming die verwikkeld was geweest in een rechtszaak. Henk Rem en de zijnen ontdekten dat het ex-Kamerlid familie had bij het hof van Amsterdam dat uitspraak had gedaan in de zaak. De toenmalige minister van Justitie Sorgdrager zag in het rapport aanleiding om onmiddellijk de nevenfuncties van rechters openbaar te maken. Tegenwoordig is die lijst ook via internet te raadplegen (namenlijst.rechtspraak.nl).

De onthullingen van Rem kwamen me in gedachten toen ik las over de zaak-Koos H. Deze drievoudige kindermoordenaar zit al twintig jaar

in een tbs-kliniek en het ziet ernaar uit dat hij daar de rest van zijn leven moet blijven. De man is onverbeterlijk.

Intertijd volgde ik als verslaggever zijn berechtning. Boven in zijn huis had hij een geluidsdichte kamer waar hij zijn slachtoffers eerst martelde voordat hij ze om het leven bracht. Zelfs doorgewinterde rechtbankverslaggevers kregen er kippenvel van. Hoe kon iemand zo sadistisch zijn?

Verslaggever Peter de Vries wist gedaan te krijgen dat Koos H. in de tbs-kliniek zijn verhaal deed tegenover een oude jeugdvriend. Op verzoek van De Vries droeg de man stiekem opnameapparatuur bij zich. Over het uitzenden van de opnames ontstond de afgelopen weken een juridisch steekspel.

De Vries zond toch uit en zo kwam aan het licht dat Koos H. vaak kinderporno aan de voormalige vicepresident van de rechtbank in Den Haag had geleverd. Ook had hij twaalf jaar lang een homoseksuele relatie met deze rechter gehad. In ruil voor de seksuele diensten, die in de Haagse woning van de rechter werden verleend, zorgde de rechter ervoor dat Koos H. werd vrijgesproken van een gewapende overval.

Twee jaar later pleegde deze zijn eerste kindermoord. De magistraat diende zelfs een gratieverzoek voor hem in, dat gelukkig werd afgewezen. Na zijn veroordeling kreeg Koos H. naar eigen zeggen bezoek in zijn cel van een advocaat-generaal en twee agenten van de toenmalige Binnenlandse Veiligheidsdienst (BVD). Koos H. zegt onder druk te zijn gezet om de zaak in de doofpot te houden.

Rechters dienen onkreukbaar te zijn, net als notarissen. Toch lijkt het alsof ze steeds vaker in opspraak zijn. Begin jaren 80 kwam uit dat een Amsterdamse notaris samenwerkte met speculanten en de boel op grote schaal had opgepikt. Dat veroorzaakte toen grote deining. Een notaris die niet zuiver op de graat was, dat was ongehoord. De laatste tien jaar worden er aan

de lopende band notarissen geschorst wegens dubieuze praktijken. Maar veel ophef veroorzaken die uitspraken niet meer. We zijn eraan gewend geraakt. Hetzelfde geldt, zij het in mindere mate, voor maatregelen tegen rechters.

Nu ben ik niet van de school die geen enkele functionaris meer vertrouwt, die suggereert dat alle rechters en officieren van justitie bij voorbaat verdacht zijn, politici allemaal doortrapte zakkenvullers zijn en ambtenaren per definitie de eigen belangen dienen. Dat valt zure mee, zeker als we dat vergelijken met andere landen. Dan hoef je nog niet eens zo ver buiten de grenzen te gaan.

Maar dat er iets aan de hand is, valt moeilijk te loochenen. Sinds de samenleving in de jaren 60 van de vorige eeuw van haar ankers is geraakt, heerst er graai- en genotcultuur. Dat graaien en genieten gaat desnoeds ten koste van anderen en (dus) van de eigen integriteit. Geen enkele categorie of beroepsgroep lijkt eraan te ontsnappen. Niet die van bankdirecteuren en notarissen, noch die van priesters en leden van de rechterlijke macht. Het is een ziekte die epidemische vormen heeft aangenomen.

## Rechter had 12 jaar seksuele relatie met kindermoordenaar